УДК 378.0913:004]:82 (043)

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Давидченко І. Д., к. пед. наук, доцент,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

На сучасному етапі розвиток інформаційних технології все більш стає актуальним. Організація освітнього процесу свідчить про те, що наразі стає актуально використання Інтернет-технологій, які більше проникають в різні сфери нашого життя. Перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства зумовлює необхідність побудови усієї системи сучасної освіти, змінює освітні потреби щодо підготовки й розвитку сучасного фахівця, професіоналізм якого залежить від володіння інформацією та здатності до обміну нею, комунікативності, самостійного набуття необхідних для професійної діяльності знань, умінь, навичок.

Проблема використання інформаційних технологій у освітньому процесі привертала увагу багатьох науковців. У методиці навчання літературознавчих освітніх компонентів питання застосування інформаційних технологій конкретизується в дослідженнях Т. Бабійчук, Г. Бійчук, Л. Назаренко, О. Ісаєвої, В. Оліфіренка, Г. Токмань, В. Уліщенко, В. Шуляра, Т. Яценко тощо.

У освітньому процесі набуває бурхливий розвиток засобів інформатизації, інформаційних технологій, а отже, поява нових технологій обробки, передачі, одержання і збереження інформації відкриває нові можливості.

Сучасному філологу вже недостатньо мати глибокі предметні знання, володіти практичними уміннями та навичками, йому необхідно

володіти сучасними інформаційними технологіями. У методиці навчання літературознавчих освітніх компонентів функції застосування інформаційних технологій визначаються використанням їх як джерела знань або наочного посібника, як ефективного засобу виконання навчальних завдань та їх перевірки. Переконливими є настанови науковців Т. Бабійчук, Г. Бійчук, Н. Білоус, О. Ісаєва, Л. Назаренко, В. Оліфіренко, Г. Токмань, В. Уліщенко, В. Шуляр щодо необхідності розроблення та впровадження в освітній процес спеціального програмно-методичного забезпечення та важливості набуття педагогічними та науково-педагогічними працівниками освіти відповідної фахової підготовки.

Інформатизація освітнього процесу є одним із важливих шляхів пізнання світу та науки і посідає провідне місце в реформі освіти України. В поняття «інформаційні навчальні технології» вкладається новий зміст: використання технічних засобів інформатизації освітнього процесу (комп'ютерних комунікацій, електронних пристроїв, Інтернету тощо).

Інформаційні технології в літературознавстві допомагають візуалізувати складні поняття, надають доступ до світових ресурсів, полегшують комунікацію та спільну роботу завдяки віртуальним турам, онлайн-дискусіям та інтерактивним презентаціям. Вони роблять процес вивчення глибшим, інтерактивним та більш індивідуалізованим, підвищуючи ефективність засвоєння матеріалу.

Методична результативність занять з літературознавчих освітніх компонентів із застосуванням засобів інформаційних технологій залежить від оптимального використання ефективних методів, прийомів, форм і засобів організації навчальної діяльності. У сучасному літературному навчанні активно практикуються мультимедійні лекції, мультимедійні презентації, слайд-шоу, віртуальні екскурсії, веб-квести (рольові комп'ютерні ігри), Інтернет-конференції, вебінари, Інтернет-дискурси, кейс-метод, комп'ютерна діагностика знань (мультимедійні літературні

диктанти, тестування, плікерси, фанфіки тощо), створюються мультимедійні проєкти, електронні портфоліо, рекламні ролики, мікрофільми, мультфільми, відеоролики за мотивами художніх творів (буктрейлери), використовуються відео- та аудіоматеріали (відеокліпи, аудіокниги), телевізійні програми, електронні підручники, посібники, енциклопедії, статистичні та динамічні таблиці, словники літературознавчих термінів, літературні портрети, тестові завдання, літературні диктанти, онлайн-опитування, медіа-твори тощо.

Важливо, що специфіка літератури як мистецтво слова визначає особливі підходи до методики використання інформаційних технологій, своєрідність якої обумовлена оптимальним поєднанням традиційних та інноваційних методів і прийомів опрацювання навчального матеріалу.

Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з літературознавчих освітніх компонентів може відбуватися різними засобами, враховуючи деякі фактори: теми та мети контректного заняття, наявність електронних засобів навчання, сертифікованих програм у системі освіти.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій не лише осучаснює, але й забезпечує нову якість навчання та викладання, оптимізує умови освітнього процесу та підвищує його ефективність, а також забезпечує здійснення основної соціальної функції школи – «підготовку людини до повноцінної життєдіяльності в умовах сучасного суспільства» [3].

Заняття з літературознавчих освітніх компонентів з використанням інформаційних технологій сприяють підвищенню пізнавального інтересу та творчої активності здобувачів освіти, дозволяють здійснювати особистіснй підхід, поетапне застосування знань, умінь і навичок. При цьому краще сприймається навчальний матеріал, економно використовується час. Систематичне використання інформаційних

технологій на заняттях сприяє наступному: підвищується якісний рівень використання наочності на заняттях; зростає продуктивність заняття; реалізуються міжпредметні зв'язки; стає можливою організація проєктної діяльності здобувачів; відбуваються тісні взаємини «викладач – здобувач» тощо [1].

Інформаційні технології, що застосовуються на заняттях з літературознавчих освітніх компонентів, створюють умови для розвитку вмінь та навичок, необхідних для життя, тобто формують ключові компетентності здобувачів освіти, а саме: здобувачі освіти шукають, знаходять, обробляють, аналізують, систематизують інформацію (інформаційна компетентність); не тільки оволодівають досягненнями культури свого народу, але й розуміють культуру інших народів (полікультурна компетентність); беруть активну участь в обговоренні проблеми (чують не тільки себе, а й інших, критично аналізують почуте й коректно відповідають (комунікативна компетентність); переборюють невпевненість, а за потреби беруть на себе відповідальність за виконання дорученої справи, вміють співпрацювати (соціальна компетентність); проєктують за потреби власну освітню траєкторію, визначаючи обсяг навчального матеріалу, планують і організують його вивчення (компетентність самоосвіти й саморозвитку) [2].

Запровадження інформаційних технологій надає заняттям з літературознавчих освітніх компонентів особистісно зорієнтованої спрямованості, пізнавальної та емоційної насиченості, активізує різні види навчальної діяльності здобувачів освіти (читацької діалогічна аналіз та інтерпретація художніх творів, індивідуальна дослідно-пізнавальна робота, створення та взаєморецензування навчальних проєктів тощо), що передбачає наявність фундаментальних знань із літератури базових знань із інформатики, тобто комплексну реалізацію взаємодія здобувача освіти з художнім словом, його аналіз, виразне читання, декламування напам'ять

поезій, уривків прозових творів), інтерпретаційної (інтерпретація твору, висловлення ставлення до прочитаного), літературознавчої (пізнання художньої літератури, її функціонування в суспільстві), інформаційної (робота з різними джерелами літературної інформації), бібліотечно-бібліографічної (орієнтування в книжковому світі), мистецької (створення власного висловлювання на літературну тему, виявлення творчих здібностей здобувачів освіти) компетенцій.

Отже, позитивний вплив використання інформаційних технологій на заняттях з літературознавчих освітніх компонентів підтверджується результатами успішності навчання. Інформаційні технології урізноманітнюють методи, прийоми і форми роботи, які розвивають різні сторони особистості здобувачів освіти, проте не скасовують традиційну методику підготовки й проведення заняття з літературознавчих освітніх компонентів, але в певному сенсі полегшують і актуалізують. Головне завдання використання інформаційних технологій – підвищити пізнавальний інтерес здобувачів освіти до вивчення освітніх компонентів літературознавчого напряму, ефективність його опанування.

Література :

1. Зиньковська З. О. Психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних засобів навчання. *Класному керівнику для роботи.* 2013. № 7(55). С. 6 – 12.

2. Орлова О. І. Компетентнісне навчання за допомогою ІКТ на уроках української мови та літератури. URL : http://5fan.ru/download.php (дата звернення 27.10. 2025)

3. Освітні технології : навч.-метод.посіб. / О. М. Пєхота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. За заг.ред. О. М. Пєхоти. К : А.С.К., 2001. 256 с.